PROVINCIE Noord-Holland

Monumenten Inventarisatie Project Noord-Holland

Uitgeest

Gemeentebeschrijving, april 1992

Foto omslag:
Stolpboerderij "De Valbrug"
uit 1857 aan de
Geesterweg 24 te Uitgeest

Inhoudsopgave

Verantwoording *5*

1. **Inleiding** *7*

2. **Bodemgesteldheid** *9*
2.1 Bodem *9*
2.2 Afwatering *9*

3. **Grondgebruik** *11*
3.1 Algemeen *11*
3.2 Agrarisch grondgebruik *11*
3.3 Niet-agrarisch grondgebruik *12*
3.4 Landschapsbeeld *12*

4. **Infrastructuur** *13*
4.1 Landwegen *13*
4.2 Wateren *13*
4.3 Dijken en kaden *14*
4.4 Spoorwegen *14*
4.5 Militaire infrastructuur *15*

5. **Nederzettingsstructuur** *17*
5.1 Algemeen *17*
5.1.1 Bevolkingsontwikkeling *17*
5.2 Het dorp Uitgeest *17*
5.3 Het dorp Markenbinnen *18*
5.4 Buitengebied *18*

6. **Bebouwingskarakteristiek** *21*
6.1 Algemeen *21*
6.2 Het dorp Uitgeest *21*
6.3 Het dorp Markenbinnen *21*
6.4 Buitengebied *21*

Verantwoording inventarisatie *23*

Geraadpleegde werken *25*

Tabel *27*

Herkomst afbeeldingen *29*

Afbeeldingen *31*

Register *47*

Colofon *49*

Verantwoording

Het Monumenten Inventarisatie Project (MIP) is ontwikkeld op initiatief van de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur om geheel Nederland te inventariseren op het gebied van architectuur en stedebouw uit de periode 1850-1940. Het project wordt, in samenwerking met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, uitgevoerd door de provincies en de vier grote steden.

De doelstellingen van het MIP zijn:
- het verkrijgen van een landelijk overzicht van jongere bouwkunst en stedebouw uit de periode midden 19de eeuw – Tweede Wereldoorlog;
- het bevorderen van kennis en waardering voor historische stads- en dorpsgezichten en monumenten van geschiedenis en kunst uit de periode midden 19de eeuw – Tweede Wereldoorlog;
- basisgegevens aan te leveren voor wetenschappelijk onderzoek op architectuurhistorisch, bouwhistorisch, stedebouwkundig, historisch-geografisch en/of industrieel-archeologisch terrein;
- bouwstenen aandragen voor te ontwikkelen beleid van de drie bestuurslagen ten aanzien van ruimtelijke ordening, stadsontwikkeling en monumentenzorg en als basis voor planologische en stedebouwkundige afwegingen;
- selectie- en registratie-activiteiten van de drie bestuurslagen ten aanzien van objecten, ensembles, structuren en gezichten mogelijk te maken.

Voor de uitvoering van de werkzaamheden zijn de provincies in regio's onderverdeeld. Binnen deze inventarisatiegebieden wordt het werk per gemeente verricht. Hiertoe wordt de gemeentelijke indeling van 14 maart 1988 (start MIP Noord-Holland) gehanteerd. Grenswijzigingen van later datum worden bij de betreffende gemeenten vermeld.

Van elk inventarisatiegebied en van elke gemeente wordt een beschrijving gemaakt waarin geografische, sociaal-economische en stedebouwkundige ontwikkelingen binnen het betreffende gebied c.q. gemeente worden geschetst, toegespitst op de periode 1850-1940. Voorts worden waardevolle gebouwen en ruimtelijke structuren uit de betreffende periode in beeld gebracht.

De nu volgende gemeentebeschrijving richt zich op de gemeente Uitgeest. Voor geografische, sociaal-economische en cultuurhistorische ontwikkelingen in groter verband kan de MIP-regiobeschrijving Waterland worden geraadpleegd.
De gemeentebeschrijving is tot stand gekomen op basis van vergelijking van kaartbeelden uit circa. 1850, 1900 en 1940, literatuuronderzoek en inventarisatie in het veld.

De gemeentebeschrijving volgt in de eerste vijf hoofdstukken het model voor een regiobeschrijving van drs. L. Prins, Rijksdienst voor de Monumentenzorg 1988. Hieraan zijn een bebouwingskarakteristiek, en een verantwoording van de inventarisatie toegevoegd.

De MIP-werkzaamheden betreffende de gemeente Uitgeest zijn uitgevoerd door J.H.M.R. van Draaijen, als inventarisator jongere bouwkunst verbonden aan de provincie Noord-Holland.

Haarlem, april 1992.

I. Inleiding

De gemeente Uitgeest ligt in de provincie Noord-Holland, aan de westkant van het MIP-inventarisatiegebied Waterland, en omvat de dorpen Uitgeest en Markenbinnen, alsmede de buurtschappen Assum, Busch en Dam, Groot Dorregeest en Klein Dorregeest.

Het grondgebied van Uitgeest grenst aan de gemeenten Akersloot (noorden), Wormer (oosten), Zaanstad (zuiden), Heemskerk (zuidwesten), Castricum (westen) en Limmen (noordwesten). In 1974 werden de zelfstandige gemeenten Wormerveer, Krommenie en Assendelft, alle grenzend aan Uitgeest, met een drietal andere gemeenten samengevoegd tot de gemeente Zaanstad. De gemeente Wormer, grenzend aan Uitgeest, is per 1 januari 1991 opgegaan in de gemeente Wormerland. Wezenlijke grenswijzigingen hebben zich in de periode 1850 tot heden wat betreft Uitgeest niet voorgedaan.

De huidige gemeente Uitgeest bestrijkt een oppervlakte van 2.264 ha, waarvan ca. 17% uit open water bestaat, en telt 9.697 inwoners (per 31 december 1989).

Buiten de gemeente Uitgeest bestaat het MIP-inventarisatiegebied Waterland uit de gemeenten Akersloot, Beemster, Broek in Waterland, Edam-Volendam, Graft-De Rijp, Ilpendam, Jisp, Katwoude, Landsmeer, Marken, Monnickendam, Purmerend, Schermer, Wijde Wormer, Wormer en Zeevang.

Ten behoeve van de inventarisatie is de gemeente opgedeeld in de MIP-deelgebieden Uitgeest/Uitgeest, Uitgeest/Markenbinnen en Uitgeest/Buitengebied.

2. Bodemgesteldheid

2.1 Bodem

De gemeente Uitgeest kent een drietal landschapstypen, te weten het droogmakerijenlandschap, het veenpolderlandschap en het onder de noemer kustlandschap vallende strandwallen- en strandvlaktenlandschap.

Tot het droogmakerijenlandschap behoren de Dielofsmeerpolder, één van de oudste droogmakerijen, daterend uit 1557, de bovenlanden van de Starnmeerpolder, het Zwaansmeertje, in 1879 drooggelegd en na de MIP-periode weer deels uitgegraven als jachthaven en de aanwassen van het Wijkermeer. De bovenlanden van de Starnmeerpolder komen binnen de gemeente Uitgeest in feite overeen met de Markerpolder, qua bodemstructuur een veenpolder, maar door de aanleg van de Markervaart in 1637 losgekoppeld van de Wouder veenpolders ten westen ervan en bij de droogmakerij de Starnmeerpolder getrokken.
De bodem bestaat uit veen, ontstaan vanaf de laatste eeuwen voor onze jaartelling. Tijdens transgressiefasen (stijging van de zeespiegel, die met name in de 12de eeuw plaatsvonden) zijn delen hiervan weggeslagen en opgevuld met kleisedimenten.

Het veenpolderlandschap omvat de polder de Uitgeester- en Heemskerkerbroek, de Dorregeesterpolder, de Krommenieërwoudpolder en het Alkmaardermeer.
De bodem bestaat hier uit veen met verspreide kleiïge sedimenten als gevolg van de invloeden van de zee. Tevens is het open wateroppervlak in de polders door de zeespiegelstijging en vervening vrij groot.

Zowel het droogmakerijenlandschap als het veenpolderlandschap vertonen eenzelfde bodemstructuur (klei op veen en klei afgewisseld met veen), alleen de indeling qua typologie, gebaseerd op de genese, verschillend. Ook het reliëf is praktisch gelijk en varieert van 0.7 m -NAP in de Dorregeesterpolder tot 1.5 m -NAP in de Markerpolder. De ten zuiden van het Uitgeestermeer (onderdeel van het Alkmaardermeer) gelegen veenpolders kennen eveneens een gemiddelde "hoogte" van 1.0 m -NAP.

Ten westen hiervan bevindt zich tussen St. Pancras en Assum de oudste Noordkennemerstrandwal, welke echter tijdens latere transgressiefasen op meerdere plaatsen doorbroken is. Als overblijfsel van deze strandwal resteert binnen de gemeente Uitgeest nog een aantal geesten, te weten Dorregeest, Oostergeest, Westergeest en Assum.
Deze geesten, bestaande uit zand, al dan niet kleiïg, liggen als enige gebieden binnen de gemeente boven NAP, oplopend tot een hoogte van ca. 1.0 m +NAP bij de Westergeest in het centrum van het dorp Uitgeest. De gebieden ten westen van de geesten maken deel uit van het strandvlaktenlandschap en behoren tot het binnendeltagebied van Castricum, en bestaan voornamelijk uit sterk zandige klei-afzettingen op een ondergrond van veengeulen en zandoverstuivingen. Qua hoogte varieert het gebied van 1.0 m -NAP tot 0 m NAP.
(Zie afbeeldingen 9 en 10)

2.2 Afwatering

Buiten de geesten bevindt het gehele grondgebied van de gemeente zich beneden NAP en geschiedt de afwatering kunstmatig. Het gebied behoort met uitzondering van de aanwassen van het Wijkermeer (zuidpunt van de gemeente) tot de Schermerboezem; de aanwassen van het Wijkermeer lozen op de Noordzeekanaalboezem.

De qua oppervlakte grootste polder op Uitgeester grondgebied is de polder de Uitgeester- en Heemskerkerbroek, die in 1850 met behulp van windmolens bemaald werd en afwaterde op het Uitgeestermeer. In 1874 werd aan de Meldijk een stoomgemaal gebouwd, dat de functie van de windmolens overnam en uiteindelijk de sloop van de molens – op één na – tot gevolg had. Het netwerk van sloten, tochten en plassen, dat de bemaling vanuit het gemaal Meldijk mogelijk maakte bleef wel intact. In 1925 werd de bemaling geëlektrificeerd en verdween de stoommachine.

De Krommenieërwoudpolder waterde af op de Nauernasche Vaart, alwaar zich de molen de Woudaap bevond, een vijzelmolen die nu ook elektrisch aangedreven kan worden.

De Markerpolder werd in 1850 bemaald door een windmolen die uitsloeg op de Markervaart alsmede een groot aantal weidemolentjes, die de verdere waterhuishouding reguleerden. De molen is vervangen door een elektrisch gemaal.

De Castricummerpolder, waarvan zich slechts een klein deel op het gemeentelijk grondgebied van Uitgeest bevindt en de polder de Zien wateren beide af op de Molentocht, de eerste door middel van de molen De Dog, later vervangen door een stoomgemaal en weer later door een elektrisch gemaal ter plaatse, de tweede door de molen De Kat, later elektrisch vervijzeld.

De Dielofsmeerpolder waterde af op de Dorregeesterpolder, welke met behulp van een windmolen het water op de Oude Nie en daarmee het Limmergat/Uitgeestermeer uitsloeg. In 1893 werd bij deze molen een stoomgemaal gebouwd, dat op zijn beurt in 1947 werd vervangen door een elektrisch vijzelgemaal.

De Zwaansmeerpolder, slechts 10 ha beslaand, werd pas in 1879 droog-gelegd, maar is na de MIP-periode weer deels onder water gezet en afgegraven voor de aanleg van een grote jachthaven.
(Zie afbeelding 12)

3. Grondgebruik

3.1 Algemeen

Ongeveer een zesde deel van het gemeentelijk grondgebied wordt in beslag genomen door open water (Alkmaardermeer en plassen in en rond de polder de Uitgeester- en Heemskerkerbroek). De resterende ruim 1.900 ha werden in 1850 grotendeels gebruikt voor agrarische doeleinden en dan met name veeteelt.
Slechts op en rond de strandwal kwam enige akker- en tuinbouw voor. Het areaal aan akker- en tuinbouwgrond is na 1940 danig geslonken als gevolg van uitbreiding van woonwijken en industrieterreinen (het dorp Uitgeest).
Naast het voor woningbouw en industrie bestemde grondgebied heeft in Uitgeest een relatief groot deel van de gemeente een militair-strategische functie gehad, als onderdeel van de Stelling van Amsterdam.
(Zie afbeeldingen 2, 4 en 7)

3.2 Agrarisch grondgebruik

In 1850 waren de verschillende polders in gebruik als weide- en hooiland, waarbij de meer westelijk gelegen polders (de Zien) minder geschikt waren voor beweiding vanwege de grotere droogte 's zomers.

De kavels werden gescheiden door sloten, vaarten, plassen en meren. De Dorregeesterpolder, de polder de Zien en het westelijke deel van de polder de Uitgeester- en Heemskerkerbroek kenden een mozaïek-verkaveling, terwijl in deze laatstgenoemde polder de verkaveling naar het oosten toe overging in een onregelmatige uitwaaierende strokenverkaveling (radiaal), waarvan de lengteas richting het dorp Uitgeest doorgetrokken kon worden.
In de Krommenieërwoudpolder was sprake van een onregelmatige blok- en strokenverkaveling, gescheiden door relatief brede (verveende) sloten waarbij de hoofdrichting noordnoordoost-zuidzuidwest voor de noordelijke stroken was en haaks daarop voor het zuidelijke deel.
De Markerpolder tenslotte kende een vergelijkbare verkaveling als de Krommenieërwoudpolder (vormde tot 1637 ook één geheel daarmee).

In de bestemming en het verkavelingspatroon van de polders is tot 1940 weinig verandering gekomen. Pas na die tijd is met name in de polder de Zien veel grasland verdwenen ten behoeve van de uitbreiding van het dorp Uitgeest.

De akker- en tuinbouw beperkte zich in 1850 tot een drietal gebieden op de strandwal, te weten bij Dorregeest, rond het dorp Uitgeest, met name aan de westzijde en bij het buurtschap Assum. De veelal kleinschalige opzet was zichtbaar in de strokenverkaveling direct achter de huizen.
Al vanaf de 17de eeuw beperkte men zich in Uitgeest voornamelijk tot de tuinbouw (groenten) en vanaf de 18de eeuw kwam de bollenteelt op, echter zeer tijdelijk. Een tweede bloeiperiode kende de bollenteelt vanaf 1880 – als gevolg van de landbouwcrisis gingen vele boeren over op de bloembollenteelt – tot ca. 1915.
In 1940 was nog ca. 50 ha in gebruik als tuinbouwgrond, waarvan tweederde voor de bollenteelt.
Na de MIP-periode is dit aantal hectaren nog verder afgenomen; met name het tuinbouwgebied ten zuiden en westen van de oude dorpskern moest wijken voor nieuwbouw.
(Zie afbeelding 2 t/m 7)

3.3 Niet-agrarisch grondgebruik

Het percentueel gezien grootste gebied met een niet-agrarische bestemming betreft het Uitgeester- en Alkmaardermeer, dat reeds in de Middeleeuwen een visserij- en transportfunctie bezat. Uitgeest was dankzij de vele waterlopen in de Middeleeuwen een redelijk belangrijke handelsplaats, maar verloor in de 17de eeuw zijn belangen hierin, doordat er op het Uitgeestermeer slechts scheepvaart met een geringe diepgang mogelijk was en andere waterlopen afgesloten werden.
De nijverheid (met name de houtverwerkende industrie) ging ook achteruit door de slechtere bereikbaarheid via het water.
De aanleg van het Noordhollandsch kanaal van 1819 tot 1825 vormde voor de Uitgeester handel en nijverheid niet de belangrijke impuls die het voor andere gemeenten wel betekende, wederom door de ondiepte van het Uitgeestermeer.

In 1867 en 1869 kwamen de spoorverbindingen met Alkmaar, Haarlem en Zaandam gereed, met Uitgeest als knooppunt, industrie bleef echter achterwege, met uitzondering van de bouw van de melksuikerfabriek in 1897 aan de spoorlijn. Evenmin bracht de goede bereikbaarheid per trein een toestroom van woonforensen teweeg, hiervoor ontbrak natuurschoon (bossen).

Voor het grondgebruik ten behoeve van verdedigingswerken vanaf ca. 1890 wordt verwezen naar hoofdstuk 4.5. Militaire infrastructuur.

Na de MIP-periode herwon het Uitgeestermeer aan belang, maar nu als recreatieve trekpleister voor de watersport, langs de oevers werden jachthavens aangelegd voor de pleziervaart. Tevens werden gebieden rond het Uitgeester- en Alkmaardermeer tot natuurgebied verklaard. Ten westen en noorden van het dorp Uitgeest werden nieuwe woonwijken en industriegebieden gebouwd. De A9 richting Alkmaar doorkruist de gemeente ten oosten van het dorp Uitgeest met een afslag naar de provinciale weg Krommenie-Uitgeest-Limmen.
(Zie afbeeldingen 12 en 14)

3.4 Landschapsbeeld

De gemeente Uitgeest karakteriseert zich wat het oostelijke deel betreft door open waterrijk poldergebied, grote meren omgeven door rietkragen, zeer weinig verspreide bebouwing en één bebouwingsconcentratie, te weten Markenbinnen.
De westelijke visuele begrenzing van dit open poldergebied wordt gevormd door de A9 en de nu (1990) in gang zijnde grondwerkzaamheden voor de aansluiting naar de Wijkertunnel. Even ten westen hiervan ligt het dorp Uitgeest waarvan de bebouwing doorloopt tot de westelijke gemeentegrens en tot Assum in het zuiden. Ten noorden en zuiden van deze bebouwing bevindt zich nog wat polderland met verspreide bebouwing (rond Klein en Groot Dorregeest). Opvallende beeldelementen zijn de op dijken aangelegde spoorlijnen van Haarlem en Amsterdam naar Alkmaar.

4. Infrastructuur

4.1 Landwegen

Het wegennet binnen de gemeente Uitgeest heeft in de periode 1850-1940 vooral in kwalitatief opzicht (verbreding/verharding) wijzigingen ondergaan, alhoewel ook enige nieuwe wegen werden aangelegd.

De oudste wegen in Uitgeest zijn die, welke op en rond de strandwal aangelegd waren, dus rond het dorp Uitgeest, te weten Hogeweg, Middelweg, Westergeest, Langebuurt, Meldijk, Schevelstraat, Bonkenburg en (Achter-)Loet, alsmede de verbinding naar Akersloot via Dorregeest. De verbinding met dorpen in de omgeving liep veelal over oude dijken, zoals bijvoorbeeld de Lagendijk, Hoge Dijk, Ziendijk, Koogdijk en de weg in de Markerpolder langs de Markervaart en Tochtsloot. In de 17de eeuw werd de Tolweg naar Heemskerk aangelegd.

Deze wegen waren vaak niet meer dan zandpaden, maar vanaf de 17de eeuw vond er her en der bestrating plaats, zodat in 1850 sprake was van een aantal verharde (bepuinde, bestraatte of soms met grind versterkte) wegen binnen de gemeente, zoals de Zaanlandsche Communicatieweg (Hoge Dijk) vanaf het Tolhuis (in Heemskerk) richting Assendelft, de Tolweg richting Heemskerk (Kleis en Tolweg), de Middelweg in het dorp, overgaand in de Loet en Limmerweg en de Meldijk en Lagendijk in de richting van Krommeniedijk. Tevens was toen ook de weg langs de Markervaart verhard.

Nog in 1850 werd de gehele weg vanuit Limmen, via Limmerkoog, Loet, Middelweg, Kleis naar Assum verbreed en geheel bestraat in opdracht van de gemeente (het noordelijke deel werd beklinkerd, het zuidelijke begrind).
Verdere verharding vond in het laatste kwart van de 19de en begin 20ste eeuw plaats, zo werd de Lagendijk doorgetrokken naar de Hoge Dijk en werden de Hogeweg, Schevelstraat, Castricummerweg en Assum bestraat. Bestrating van de Westergeest vond pas in 1921 plaats en ook de verbindingsstraten tussen de belangrijkste noord-zuid lopende wegen in het dorp Uitgeest dateerden uit de periode tot 1940. Een nieuwe weg werd in 1930 aangelegd vanuit Krommenie, langs de spoorlijn en ten westen van Uitgeest in noordelijke richting afbuigend naar Limmen. Ook was er aan het einde van de jaren '30 een nieuwe verbinding richting Akersloot geprojecteerd, maar deze is er pas na de Tweede Wereldoorlog gekomen.

Na 1945 zijn nog een aantal veranderingen opgetreden, met als belangrijkste exponenten de aanleg van de A9 (met afslagen bij de provinciale weg Uitgeest-Krommenie en bij Groot Dorregeest) en de vaste oeververbinding tussen de Markerpolder en West-Knollendam.
(Zie afbeeldingen 11 en 15)

4.2 Wateren

Het qua oppervlakte grootste water in de gemeente Uitgeest in 1850 was het Alkmaarder- of Langemeer, in zuidwestelijke richting uitlopend in het Uitgeestermeer, in zuidelijke richting in de Buiten Krommenie en in zuidoostelijke richting in de Wijde Stierop.
Andere niet drooggemaakte plassen in het veenpoldergebied waren de Wijenbus, het Vroonmeer en het Zwaan(s)meer(tje). De Zuiderham, Noorderham en Krommenie waren plassen ontstaan na afschutting van de Krommenije.

In de 17de eeuw werd bij de drooglegging van de Schermer bepaald dat door het verkleinen van de Schermerboezem een nieuwe afwatering richting IJ noodzakelijk was, hiertoe werd de Markervaart aangelegd (met de Nauernasche Vaart). Tevens werd deze vaart een belangrijke scheepvaartverbinding tussen de Zaanstreek en Alkmaar.

Brede sloten, mede door vervening (met name in de Krommenieërwoudpolder), doorsneden de veenpolders. Voorbeelden hiervan waren de Eerste, Tweede en Derde Brugsloot, de Wijde, Nieuwen en Molen Laan, de Slikheining en de Hem en Overtoomsloot in de polder de Uitgeester- en Heemskerkerbroek en de Grote Wei, de Woud-, Mark- en Kiksloot in de Krommenieërwoudpolder. Ten noordwesten van het dorp Uitgeest bevonden zich waterverbindingen met Limmen, Castricum en Heemskerk (Oude Nije, de Dije en Hendriksloot), van belang voor scheepvaart uit die gemeenten (met name voor de schulpvaart).

In de periode 1850-1940 deden zich geen opzienbarende wijzigingen voor in het patroon van de waterwegen, alleen werd het Zwaanmeer gedeeltelijk drooggelegd (na 1940 teruggedraaid).
De scheepvaartfunctie van de kleinere veenpoldersloten en de wateren vanuit de gemeenten ten westen van Uitgeest nam geleidelijk af.
De Markervaart behield haar transportfunctie ook na 1940.
Het Uitgeestermeer kreeg nadien een steeds belangrijker wordende recreatieve functie.

Na 1940 zijn geen veranderingen meer te bespeuren, enkel in de naamgeving.
(Zie afbeelding 12)

4.3 Dijken en kaden

Door de grote waterrijkdom en de lage ligging waren in 1850 binnen de gemeente Uitgeest vele dijken aanwezig, waarvan sommige reeds teruggingen tot de 12de eeuw. Deze dijken bezaten in 1850 geen direct waterkerende functie meer (Ziendijk, Koogdijk). De Hoge Dijk en Lagendijk – de polder de Uitgeester- en Heemskerkerbroek omsluitend – bezaten nog wel die functie (met name aan de oostzijde van de polder).

Duidelijk herkenbare dijken met een waterkerende functie bevonden zich langs de oevers van het Uitgeestermeer, de Buiten Krommenie, de Wijde en de Enge Stierop en de Markervaart. De dijk rond de Dielofsmeerpolder bezat geen waterkerende functie meer.

De oudste dijken bezaten tevens een transportfunctie, in dat opzicht waren met name de Hoge Dijk en de Lagendijk van belang. Deze werden ook relatief vroeg verhard.

In de periode tot 1940 hebben zich qua vorm en/of functie geen noemenswaardige verandering voorgedaan, evenmin als in de periode daarna.
(Zie afbeelding 12)

4.4 Spoorwegen

Vanaf 1 mei 1867 was er een spoorverbinding tussen HaarlemAlkmaar. De spoorlijn kwam bij de Communicatieweg vanuit Heemskerk de gemeente binnen en boog juist voor het dorp Uitgeest af in noordwestelijke richting (Castricum). Net voorbij de kruising met de Kleis werd een station gebouwd, terwijl langs de Kleis later een aantal woningen voor spoorwegpersoneel werd gebouwd.

Nog geen twee jaar later, in 1869, was ook het baanvak Zaandam-Uitgeest gereed; in 1878 het resterende deel Zaandam-Amsterdam. Omstreeks 1898 werd besloten tot dubbelspoor op beide baanvakken. In 1929 werd begonnen met de electrificatie van de trajecten, eerst op het baanvak Alkmaar-Uitgeest. In 1931 was de electrificatie voltooid en reden de eerste elektrische treinen tussen Haarlem en Alkmaar en Amsterdam en Alkmaar. Bij de electrificatie werd bij het station Uitgeest een groot trafo-station gebouwd. Het station is na de MIP-periode vervangen door nieuwe perrons.
(Zie afbeelding 11)

4.5 Militaire infrastructuur

Binnen de gemeente Uitgeest bevinden zich een aantal verdedigingswerken, welke deel uitmaakten van de Stelling van Amsterdam.
De Stelling van Amsterdam, vanaf ca. 1885 gebouwd, diende als een verdedigingsgordel op ruime afstand rond de hoofdstad, en bestond uit ondermeer een aantal forten en batterijen en waterstaatkundige werken waarmee grote oppervlakten geïnundeerd konden worden.

In Uitgeest resteren daarvan nog o.a. drie forten, twee nevenbatterijen, een kruitmagazijn en een houten beschoeiing. Het fort Markenbinnen, op de noordpunt van de Markerpolder, dateert wat betreft de bomvrije bebouwing uit 1905, de nevenbatterij ten oosten ervan uit 1906.
Even ten westen van Krommeniedijk ligt bij de Lagendijk in de polder de Uitgeester- en Heemskerkerbroek het fort Krommeniedijk, waarvan de bomvrije bebouwing in 1903 werd gebouwd. Ten zuiden van de spoorlijn Uitgeest-Amsterdam bevindt zich het fort Aan de Ham uit 1903, aangelegd ter afsluiting van het acces dat door het spoor gevormd werd. Verder in zuidelijke richting langs de Lagendijk werden nog een kruitmagazijn en een aarden batterij gebouwd c.q. opgeworpen. In 1956 werden de forten bij Koninklijk Besluit opgeheven als vestingwerken.
(Zie afbeelding 11)

5. Nederzettingsstructuur

5.1 Algemeen

De gemeente Uitgeest omvatte in 1850 de dorpen Uitgeest en Markenbinnen, alsmede de buurtschappen Dorregeest, Busch, Dam en Assum. In 1940 was er in het uiterste noorden het buurtschap Klein Dorregeest bijgekomen, terwijl nu in 1990 een onderverdeling gemaakt wordt in de dorpen Uitgeest en Markenbinnen en de buurtschappen Groot Dorregeest, Klein Dorregeest, Busch en Dam (één geheel) en Assum.
Verspreide bebouwing kwam in de MIP-periode in de gemeente nauwelijks voor, slechts een enkele boerderij en wat verspreide molens werden buiten de bovengenoemde bebouwingsconcentraties gevonden.
(Zie afbeeldingen 2 t/m 7)

5.1.1 Bevolkingsontwikkeling

Handel en nijverheid vormden vanaf de middeleeuwen al een bron van inkomsten naast de landbouw, dit had te maken met de ligging van het dorp Uitgeest aan open water (visserij en handel per schip).
Door afsluiting van waterwegen en verbindingen met open zee nam de handel de volgende eeuwen af, terwijl de industriële nijverheid in de 17de en 18de eeuw zich concentreerde in de Zaanstreek; slechts door specialisatie wist een tak van de houtverwerkende industrie zich nog in Uitgeest te handhaven, namelijk de produktie van houten stokken en schoppen. Vanaf de 19de eeuw was de land- en tuinbouw het hoofdmiddel van bestaan.
Samengevat moest Uitgeest het qua ontwikkeling telkens afleggen tegen gebieden met gunstiger factoren: de middeleeuwse handel concentreerde zich in de Zuiderzeesteden en Amsterdam, de 17de-eeuwse industrie in de Zaanstreek, de 19de-eeuwse tuinbouw ontwikkelde zich sterker in Zuid-Kennemerland en de industriële ontwikkeling vanaf de tweede helft van de 19de eeuw vond met name bij het Noordzeekanaal plaats.

In 1850 telde de gemeente Uitgeest ca. 1.700 inwoners, welk aantal tot 1890 gestaag groeide tot ruim 2.600 inwoners, daarmee aansluitend bij het landelijke groeipercentage van de bevolking. De periode 1890-1900 kende slechts een geringe groei qua inwoners, en duidelijk achterblijvend bij het landelijke gemiddelde. Zelfs de vestiging van een (relatief) groot industrieel complex als de melksuikerfabriek kon de groei niet langdurig stimuleren. Na 1900 volgde Uitgeest weer het landelijke groeipercentage, tot ruim 4.000 inwoners in 1930. In de periode 1930-1940 volgde een absolute teruggang in het aantal inwoners; er was sprake van een vertrekoverschot, mensen zochten en vonden werk en behuizing buiten de gemeente (zie tabel 1).

Na 1945 zette de groei weer gestaag door, al bleef deze iets achter bij de omringende gemeenten, tot ruim 5.100 in 1958, waarna uitbreiding van woonwijken ten westen van het dorp Uitgeest meer woonforensen trok en het inwonertal opliep tot 9.697 in 1989. Met name na 1960 vonden velen werk in de regio's Zaanstreek en IJmond en in mindere mate in de regio Amsterdam.

5.2 Het dorp Uitgeest

De ligging van het dorp Uitgeest houdt nauw verband met de ligging van de Noordkennemerstrandwal en de daarbij behorende geesten. Occupatie van de geesten vond in de IIde eeuw vanuit het westen (Castricum, Egmond) plaats en de oudste bebouwing moet zich op de lijn Langebuurt/Westergeest hebben bevonden. In de 14de eeuw moet door wateroverlast veel bebouwing verdwenen zijn, maar in de 17de eeuw waren er

vier buurten, te weten Kerkbuurt en Westergeest (en buiten het dorp Assum en Dorregeest).

Rond 1850 was er binnen Uitgeest sprake van een bebouwingsconcentratie rondom de Schevelstraat, Meldijk, de kerk aan de Kerkbuurt en naar het zuiden toe tweezijdige lintbebouwing langs de Middelweg en Langebuurt overgaand in enkelzijdige lintbebouwing aan de oostzijde van Westergeest. Deze bebouwing bestond voornamelijk uit agrarische bedrijven (met name langs Westergeest en aan de noordzijde van het dorp) en woonhuizen (meer in het centrum van het dorp). Bebouwing samenhangend met de nijverheid (houtverwerkende industrie) vond vooral aan de Meldijk plaats.

In de periode tot 1940 zou de bebouwing in het centrum deels vervangen worden en zich verdichten. De bebouwing in het centrum van het dorp kende een grote variëteit in schaal, functie en bouwtype, zoals winkels, woonhuizen, nutsbedrijven, landarbeiderswoningen, scholen, kerk e.d. Tweezijdige lintbebouwing vond plaats in zuidelijke richting langs de drie hoofdwegen, te weten Hoge Weg, Middelweg en Westergeest, alsmede bebouwing langs de verbindingsstraatjes tussen Westergeest/ Langebuurt en Middelweg. Bebouwing langs de Hoge Weg en Middelweg vond voornamelijk plaats in deze eeuw, toen de bloembollenteelt over haar hoogtepunt heen was, dit gebied was immers bijna het enige waar nieuwbouw binnen de gemeente mogelijk was.
Lintbebouwing ten zuiden van de spoorlijn vond, met uitzondering van de houten spoorwegarbeiderswoningen, ook pas in de 20ste eeuw plaats, met name aan de oostzijde van de Kleis.

Na 1940 breidde het dorp Uitgeest zich zeer sterk in westelijke richting uit, eerst werd het gebied tussen de Hoge Weg en de Geesterweg vanuit het zuiden opgevuld met woningbouw en in de jaren zestig van deze eeuw het gebied ten westen van de Geesterweg.
Ten noorden van het dorp werd tussen de Geesterweg en de A9 een industrieterrein aangelegd. op dit moment (1990) komt ook het gebied ten zuiden van het station voor woningbouw in aanmerking.
(Zie afbeeldingen 14 en 15)

5.3 Het dorp Markenbinnen

Markenbinnen ontstond als een veenontginning van Uitgeest en vanwege de relatief grote afstand tussen de landbouwgronden hier en het dorp Uitgeest bouwde men een nederzetting. In de 17de eeuw maakte het dorp een bloeiperiode door dankzij de lokale zeildoekweverijen. Toen deze tak van nijverheid in de tweede helft van de 18de eeuw ineenstortte was het dorp weer aangewezen op de veeteelt.

De bebouwing in 1850 had dan ook een agrarisch karakter en beperkte zich voornamelijk tot een klein aantal boerderijen en landarbeiderswoningen langs de zich oostwaarts de Markerpolder in slingerende Dorpsstraat.
In deze situatie is tot 1940 weinig verandering gekomen, al is er sprake van vervanging (en enige geringe verdichting). Na 1940 handhaafde dit beeld zich al werd langs de provinciale weg een kleine woonwijk gebouwd.

5.4 Buitengebied

Het buitengebied omvat de buurtschappen Assum, Dorregeest (Groot en Klein), Busch en Dam en enige verspreide bebouwing.
Assum, gelegen op een geest, kent een zeer lange bouwgeschiedenis, al in de vroege Middeleeuwen moet de geest bewoond zijn geweest.

In 1850 beperkte de bebouwing zich tot de zuidzijde van de straat Assum. Tot 1940 was er sprake van enige verdichting, terwijl ook aan de noordzijde enige bebouwing plaatsvond. Tevens werd de oostzijde van de Kleis in noordelijke richting bebouwd. Na 1940 vond een verdere verdichting plaats.

Dorregeest ligt eveneens op een geest, en de bouwgeschiedenis gaat verder terug dan die van het dorp Uitgeest, zij het met onderbrekingen (N.B. de eerste kerk van de banne Uitgeest werd in dit buurtschap gebouwd). De bebouwing heeft altijd een agrarisch karakter gehad.
In 1850 bevond zich een aantal boerderijen aan de zuidzijde van de weg door het huidige Groot Dorregeest. Bij Klein Dorregeest werd in de periode tot 1900 een aantal landarbeiderswoningen en agrarische bedrijven gebouwd, welke echter na de MIP-periode weer verdwenen zijn. Bij Groot Dorregeest is gedurende de MIP-periode slechts sprake van vervanging en minimale uitbreiding, na de MIP-periode meer uitbreiding (aan de noordzijde van de weg).

Busch en Dam, oorspronkelijk twee buurtschappen, omvatte in 1850 nog een aantal verspreid staande boerderijen, gelegen aan de oostelijke gemeentegrens (maar ook op het grondgebied van de huidige gemeente Zaanstad). Gedurende de periode 1850-1940 is hier sprake van vervanging, geen echte verdichting.

Het resterende buitengebied kende in 1850 voornamelijk verspreide bebouwing in de vorm van molens en een enkele boerderij. Ten tijde van of na de MIP-periode verdwenen vele molens en bleven slechts enkele exemplaren behouden of werden herbouwd. De bebouwing in het buitengebied omvatte voorts onderdelen van de Stelling van Amsterdam (zie 4.5.).

6. Bebouwingskarakteristiek

6.1 Algemeen

Uit hoofdstuk 5 blijkt reeds dat de bebouwing in de gemeente Uitgeest in de periode 1850-1940 buiten de dorpskern een veelal agrarisch karakter droeg, maar dat binnen de kern van het dorp Uitgeest (bijna) alle centrumfuncties vertegenwoordigd waren.

6.2 Het dorp Uitgeest

Een deel van de bebouwing van het dorp, met name in het centrum, dateert van voor 1850. De bebouwing uit de periode 1850-1940 ligt voor het centrale deel van de kern veelal tussen oudere panden (maar ook nieuwere) en naar het zuiden toe in verschillende linten, al dan niet vrijstaand.

In deze lintbebouwing bevinden zich een aantal stolpboerderijen (bv. Westergeest 55 en 77 en Middelweg 217), alsmede tuinderswoningen op een rechthoekig grondplan, één bouwlaag, eventueel met bollenschuur.
Voorts bevinden zich aan deze wegen een aantal woonhuizen, veelal één bouwlaag, noklijn haaks op de weg. Aan de Middelweg staan, meer naar het centrum toe, notabelenwoningen en het als villa gebouwde voormalige raadhuis, deze hebben alle twee bouwlagen. Rentenierswoningen, één bouwlaag onder schilddak, noklijn parallel aan de weg, staan verspreid door het dorp aan de meer belangrijke wegen (noord-zuid verbindingen).
Bijzondere gebouwen zijn de Rooms-Katholieke kerk (1884/1885) aan de Langebuurt, het gemaal (1874) aan de Meldijk, de school (1873) aan de Hogeweg, het postkantoor (1907) aan de Middelweg en een timmermanswerkplaats (1906) aan de Westergeest.
De bebouwing ten zuiden van de spoorlijn beperkt zich tot een lint van woonhuizen, één bouwlaag onder zadel- en mansardedaken, noklijn haaks op de weg, opgetrokken uit baksteen met uitzondering van de houten 'spoorwegwoningen', die qua materiaalgebruik opvallen.
De overige bebouwing uit de MIP-periode binnen het dorp betreft voornamelijk woonhuizen (een enkele met winkelfunctie) op eenvoudig grondplan met één bouwlaag, al dan niet bloksgewijze gebouwd en in de stijl van de bouwtijd.

6.3 Het dorp Markenbinnen

De bebouwing van het dorp Markenbinnen heeft een overwegend agrarisch karakter, alleen de bebouwing van na de MIP-periode kent hoofdzakelijk een woonfunctie.
In 1850 bevonden zich hier met name aan de westzijde van de Markerpolder (rondom het Markermeertje) een aantal stolpboerderijen en landarbeiderswoningen. Het dorp bezat toen reeds wel een eigen kapel en school. Dit hield verband met de moeilijke bereikbaarheid van Uitgeest vanuit de polder en vice versa.
Gedurende de MIP-periode worden een aantal stolpboerderijen en woningen vervangen, alsmede de school, en tevens worden een aantal nieuwe stolpboerderijen bijgebouwd.

6.4 Het buitengebied

Ook het buitengebied kent vooral een agrarische bebouwing. De buurtschappen Assum en Groot en Klein Dorregeest en Busch en Dam kenmerken zich door een aantal stolpboerderijen, waarvan een deel qua kern

kern ouder is dan 1850, maar waar dan in enkele gevallen ten tijde van de MIP-periode een nieuw woonhuis is bijgebouwd (bijvoorbeeld Assum 7). Het stolptype is het meest dominante boerderijtype in het buitengebied, maar er zijn uitzonderingen (Assum 8). Tevens zijn in Assum rond 1900 nog enige arbeiderswoningen gebouwd, twee-onder-één-kap, één bouwlaag onder zadeldak.

Apart vermeld dienen te worden de vijf nog resterende grote molens in het buitengebied. Hiervan dateren er twee uit de 17de eeuw, twee uit 1896, te weten de Dorregeestermolen en de molen 'De Dog', en een in 1842 te Alblasserdam als houtzaagmolen gebouwde maar in 1973 te Uitgeest als poldermolen herplaatst exemplaar. Alle molens zijn achtkante bovenkruiers.

Verantwoording inventarisatie

Bij de inventarisatie van de objecten uit de MIP-periode in de gemeente Uitgeest is gekeken naar gaafheid, detaillering, situering en de eventuele architectuur- of lokaal-historische waarde. Ook de onderlinge relatie of de (oorspronkelijke) functie van bepaalde panden was een criterium bij de inventarisatie.

De 'openbare' gebouwen als scholen, kerk, gemeentehuis en postkantoor zijn – voorzover in de MIP-periode gebouwd – integraal opgenomen, alleen al op grond van de historisch- functionele waarde. Tevens zijn nog een aantal bijzondere objecten opgenomen, die ofwel met de waterhuishouding verband hielden (c.q. houden), zoals molens en gemalen, ofwel met de militaire infrastructuur, zoals objecten behorende tot de Stelling van Amsterdam.

omdat er gedurende de periode 1850-1940 voornamelijk sprake is van verdichting en uitbreiding langs bestaande structuren is er geen stedebouwkundige typologie opgesteld. Ook kent de gemeente Uitgeest geen gebieden met bijzondere waarden.

Geraadpleegde werken

Admiraal, W.A.M. e.a., red., *Grote en kleine monumenten van Uitgeest*, Uitgeest 1987.

Berg, W.J. van den, red., *Kadastrale Atlas van Noord-Holland, deel 1: Uitgeest*, Haarlem 1990.

Beschrijving van de provincie Noord-Holland, behorende bij de Waterstaatskaart, bewerkt door de directie Algemene Dienst van de Rijkswaterstaat, 's-Gravenhage 1950.

Colenbrander, B.W. e.a., *Molens in Noord-Holland, herinventarisatie van het Noordhollands molenbezit*, Amsterdam 1981.

Gemeente Uitgeest, enige onderzoekingen ten behoeve van het uitbreidingsplan, in opdracht van gemeente Uitgeest uitgevoerd door Bureau Froger te Delft, Delft 1959.

Goede, Th. de e.a., *100 jaar Kerk en Parochie O.L. Vrouwe Geboorte Uitgeest, 1884-1984*, Uitgeest 1984.

Jong, A. de, *Uitgeest in oude ansichten*, Zaltbommel 1971.

Kant, P., Schimmel R. e.a., *De Stelling van Amsterdam, vestingwerken rond de hoofdstad 1880-1920*, Beetsterzwaag 1988.

Kok, J. *Stoomtrams rond Alkmaar*, Schoorl 1981.

Krom, J.C., *Het Molenrijk Uitgeest*, Uitgeest 1980.

Landschapsonderzoek Noord-Holland, regio's E: Noord-Kennemerland en G: Waterland, uitgevoerd door Buro Maas te Zeist in opdracht van de Dienst Ruimte en Groen (voorheen Provinciale Planologische Dienst) van de Provincie Noord-Holland, Zeist 1985-6.

De stedebouwkundige ontwikkeling van het dorp Uitgeest, in opdracht van de gemeente Uitgeest uitgevoerd door Bureau voor sociaal-economisch en stedebouwkundig onderzoek J. Kwantes, ec. drs. te Hilversum, Hilversum 1969.

Tabel

Bevolkingsgegevens Uitgeest

Jaar	Inwoners
1851	1.713
1860	1.851
1870	2.025
1880	2.361
1890	2.635
1900	2.665
1910	2.860
1920	3.394
1930	4.036
1940	4.031
1958	5.113
1989	9.697

Bron: Databank bevolkingsgegevens, Instituut voor sociale geografie Universiteit van Amsterdam.

Herkomst afbeeldingen

1. MIP-inventarisatiegebieden Noord-Holland; Provinciale Planologische Dienst Noord-Holland, 1988; intekening door auteur 1990.

2. Gemeente Uitgeest 1858, militaire kaart nr. 19, Alkmaar, verkend in 1858, gegraveerd Topografisch Bureau 1864.

3. Gemeente Uitgeest 1867; Kuyper, J., *Gemeente Atlas van de provincie Noord-Holland* 1869, Groningen 1984.

4. Gemeente Uitgeest 1915; topografische kaart nr.19 W, Alkmaar W., herzien tot 1895, ged. herzien tot 1914, uitgave 1915.

5. Gemeente Uitgeest 1943; Amerikaanse stafkaart, A.M.S. M831, sheet 344 Castricum, sheet 345 De Rijp en sheet 348 IJmuiden, herzien tot 1942, ged. herzien tot 1943, uitgave 1943.

6. Gemeente Uitgeest 1950; topografische kaart nr. 19 C, Castricum en 19 D, Wormerveer, verkend in 1939, ged. herzien tot 1946, uitgave 1950.

7. Gemeente Uitgeest 1983; topografische kaart nr. 19 C, Castricum en 19 D, Wormerveer, uitgave 1983.

8. MIP-deelgebieden; intekening auteur 1990 op topografische kaart gemeente Uitgeest 1983.

9. Landschapstypologie gemeente Uitgeest; tekening auteur 1990.

10. Bodemgesteldheid gemeente Uitgeest; tekening auteur 1990.

11. Wegenpatroon, spoorwegen en militaire infrastructuur gemeente Uitgeest; tekening auteur 1990.

12. Waterhuishouding en dijkenpatroon gemeente Uitgeest; tekening auteur 1990.

13. Bebouwing dorp Uitgeest ca. 1830; Berg, J.W. van den, red., *Kadastrale Atlas van Noord-Holland 1832, deel 1: Uitgeest*, Haarlem 1990; intekening auteur 1990.

14. Bebouwingsontwikkeling dorp Uitgeest; tekening auteur 1990.

15. Komkaart dorp Uitgeest; uitgave gemeente Uitgeest 1989.

1. MIP-inventarisatiegebieden Noord-Holland

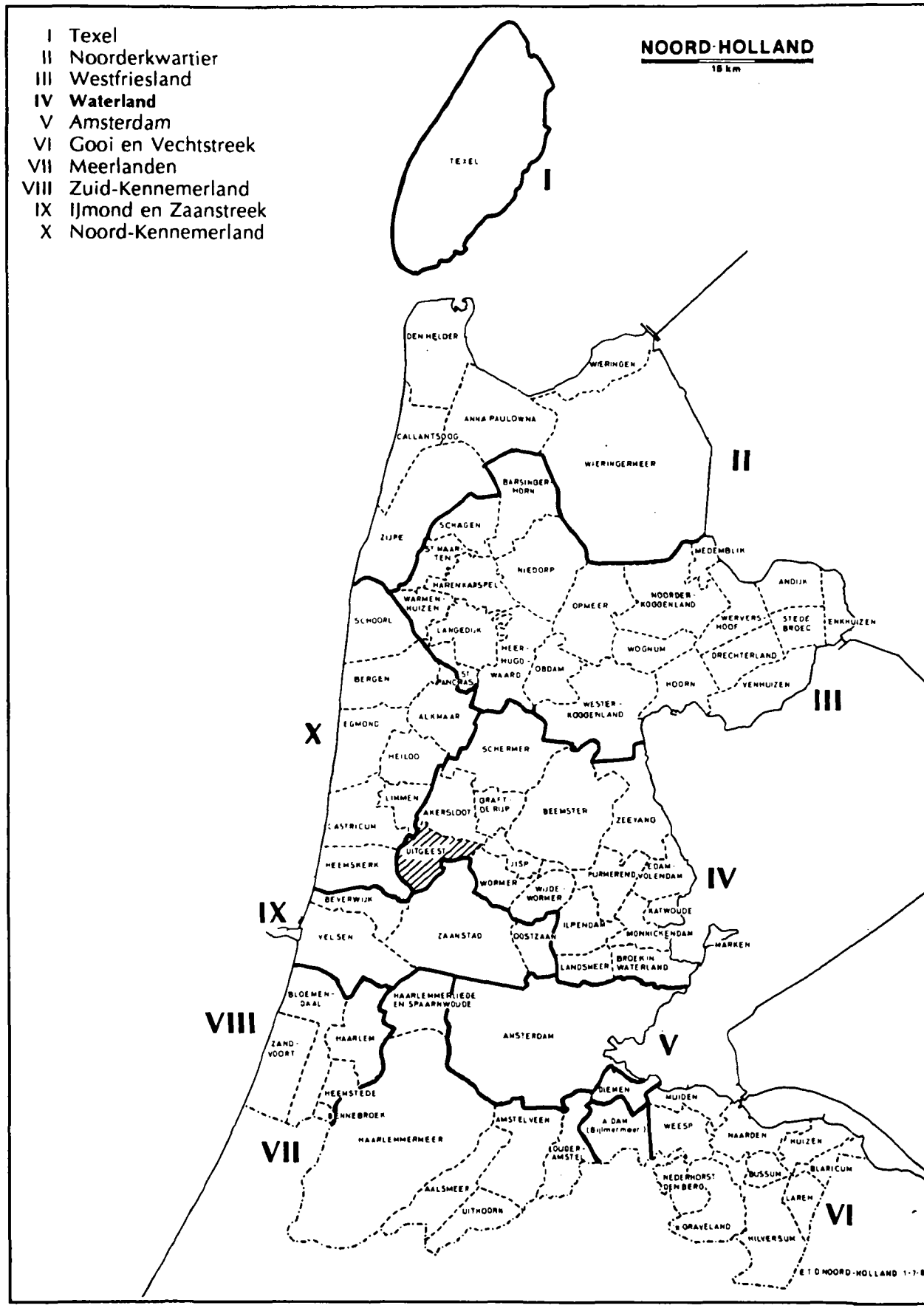

2. Gemeente Uitgeest in 1858

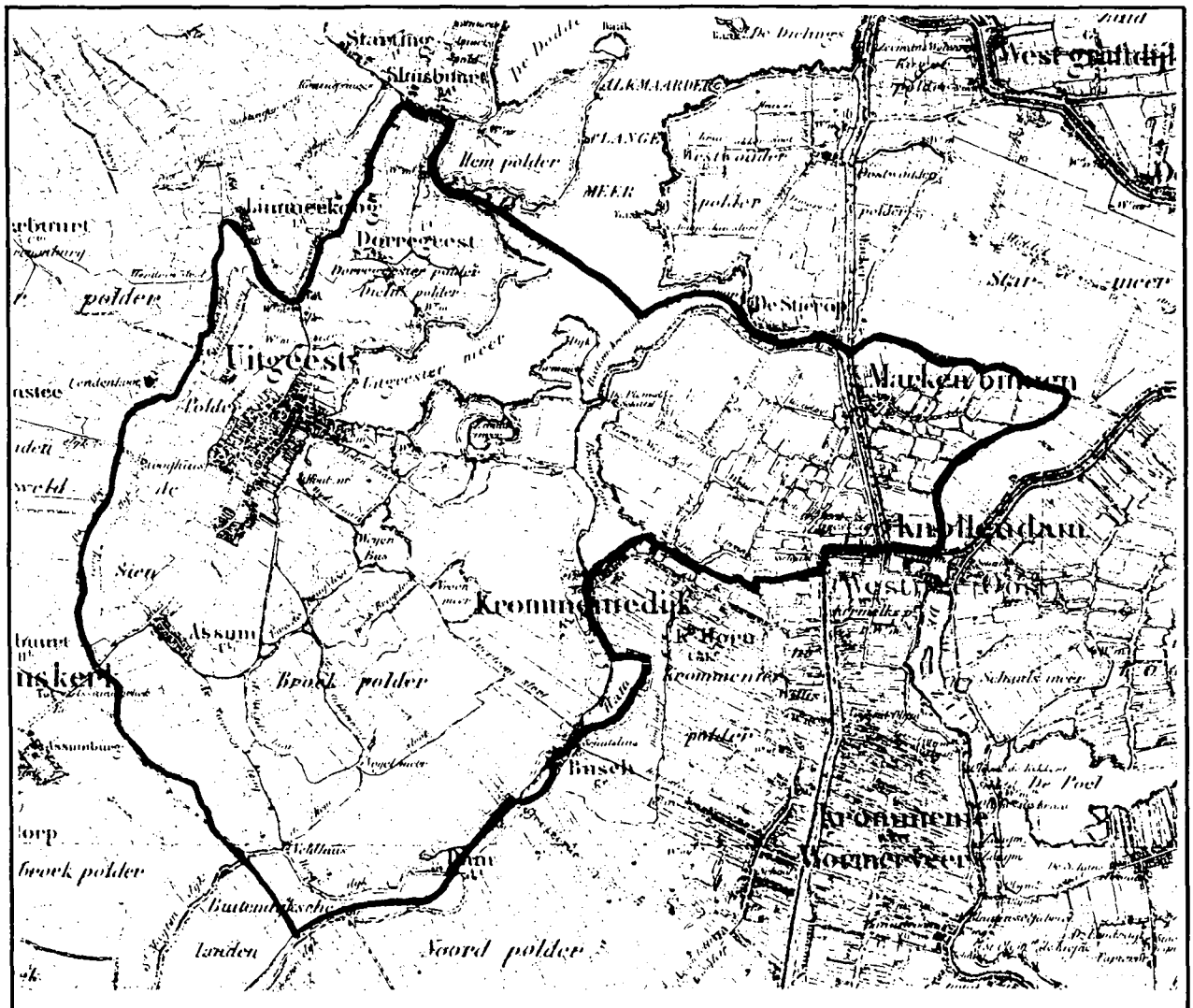

3. Gemeente Uitgeest in 1867

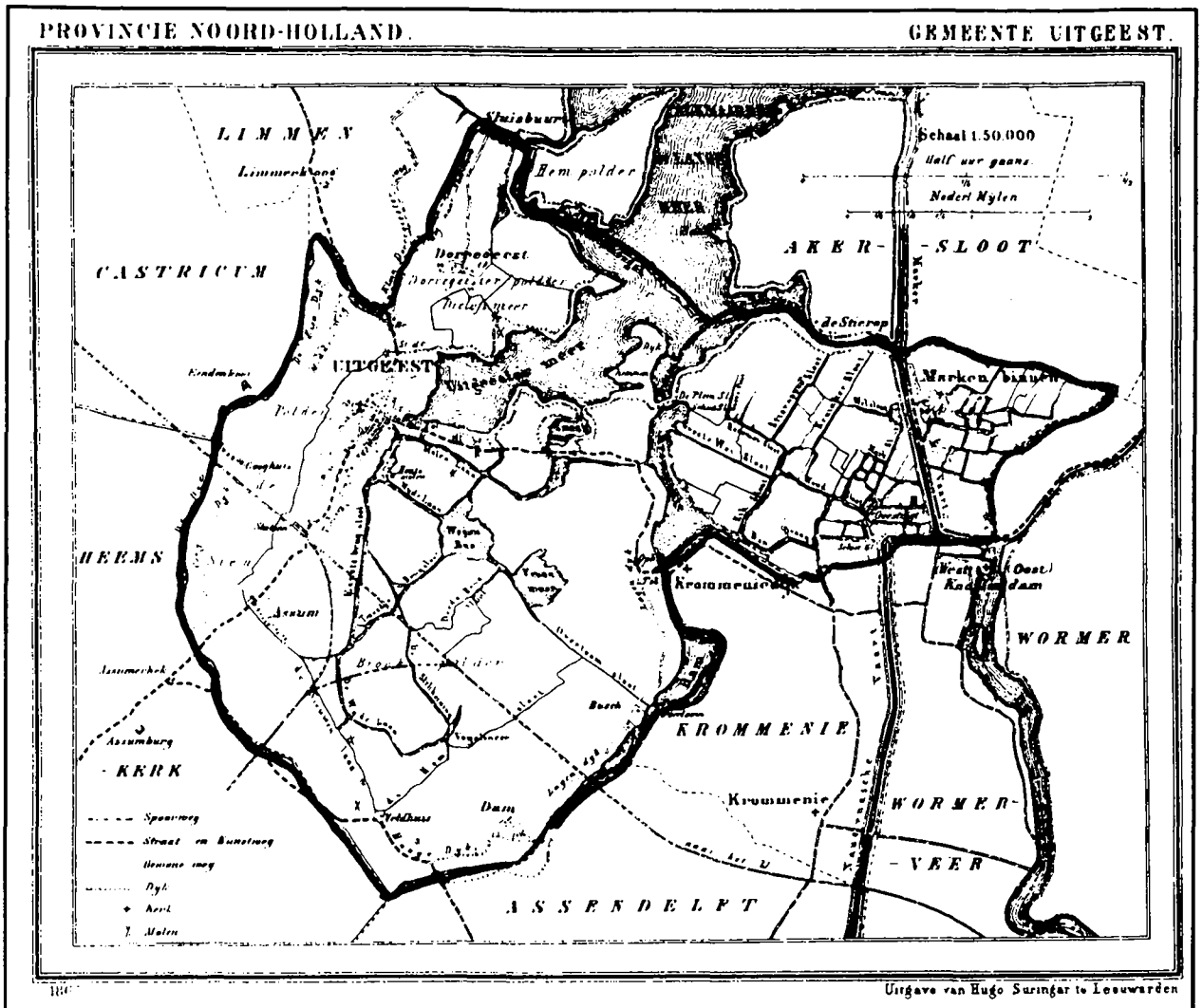

2251 Bunders 1900 Inwoners

4. Gemeente Uitgeest in 1915

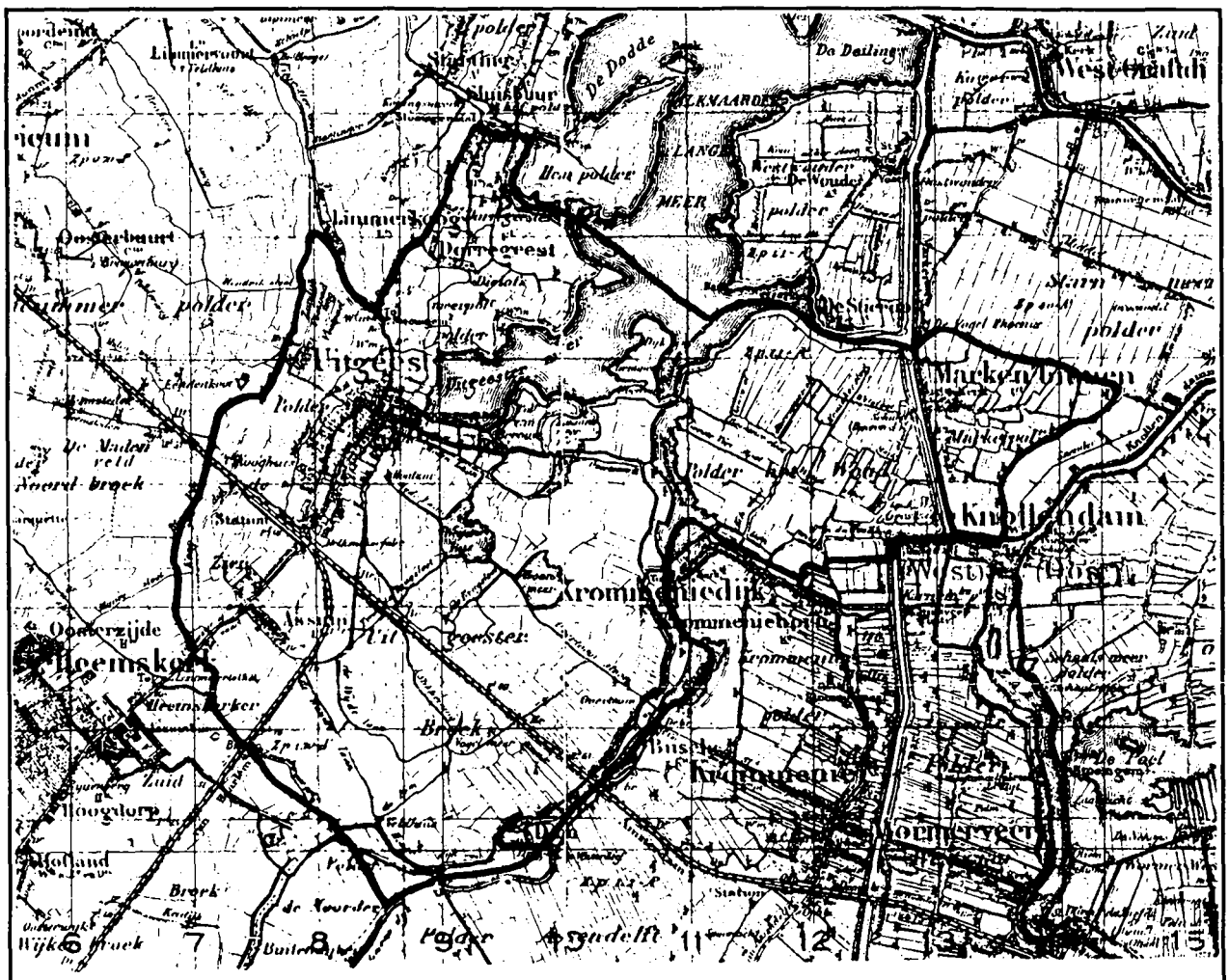

5. Gemeente Uitgeest in 1943

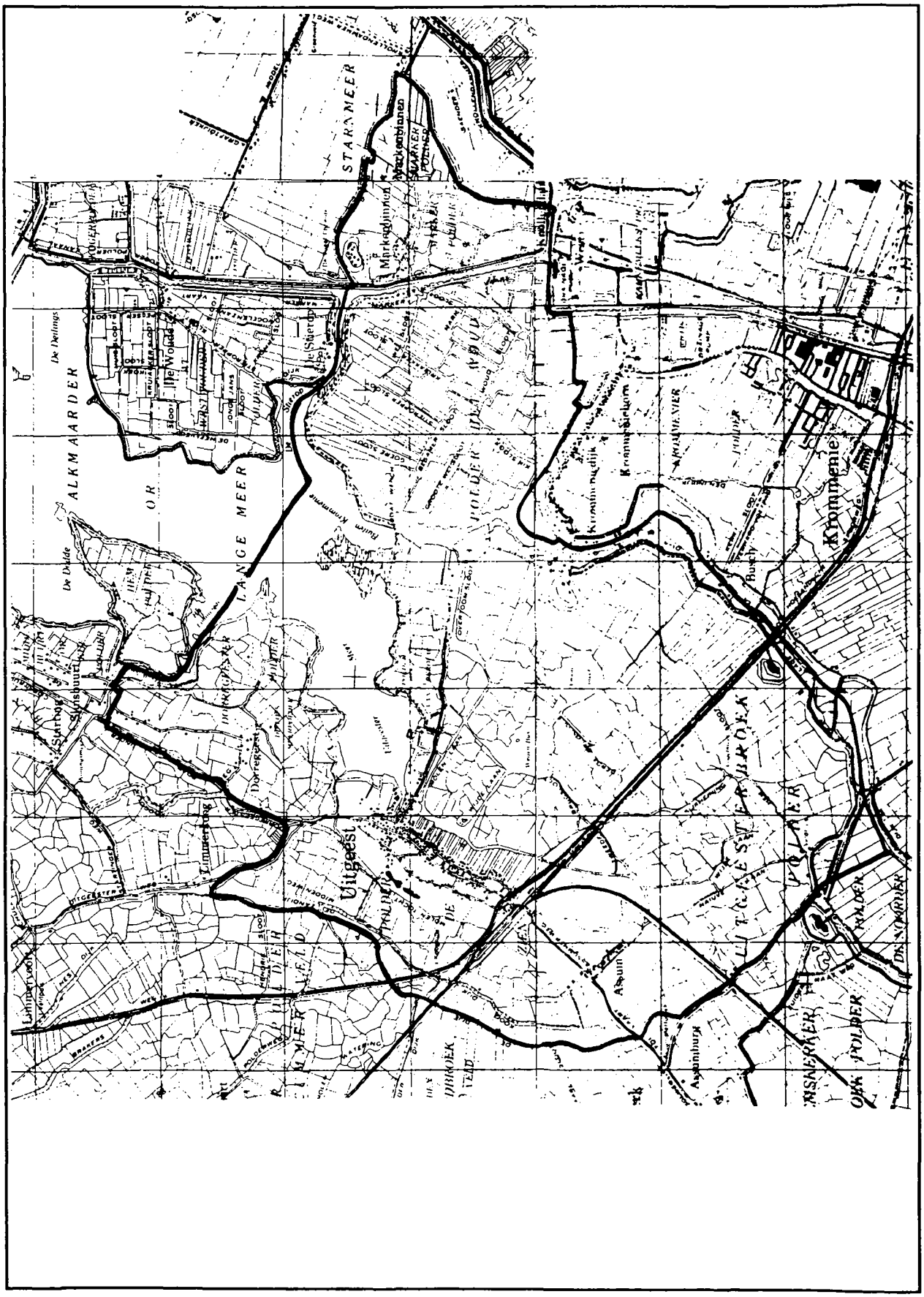
STARNMEER
Markerdijkmeer
Wackerdijkplaten
ALKMAARDER
OR
LANGE MEER
De Dellings
De Dulde
Slootdorp
De Sluiter
Uitgeest
Dorpsgeest
Timmerhoog
Krommenie
Assumburg
Assumerdijk
Buurt
Kromme Elleboom
Kromme Mijdrecht
Zaanstreek
Zaanstreekpolder
Zaanstreekpolder
Zaanstreekpolder

6. Gemeente Uitgeest in 1950

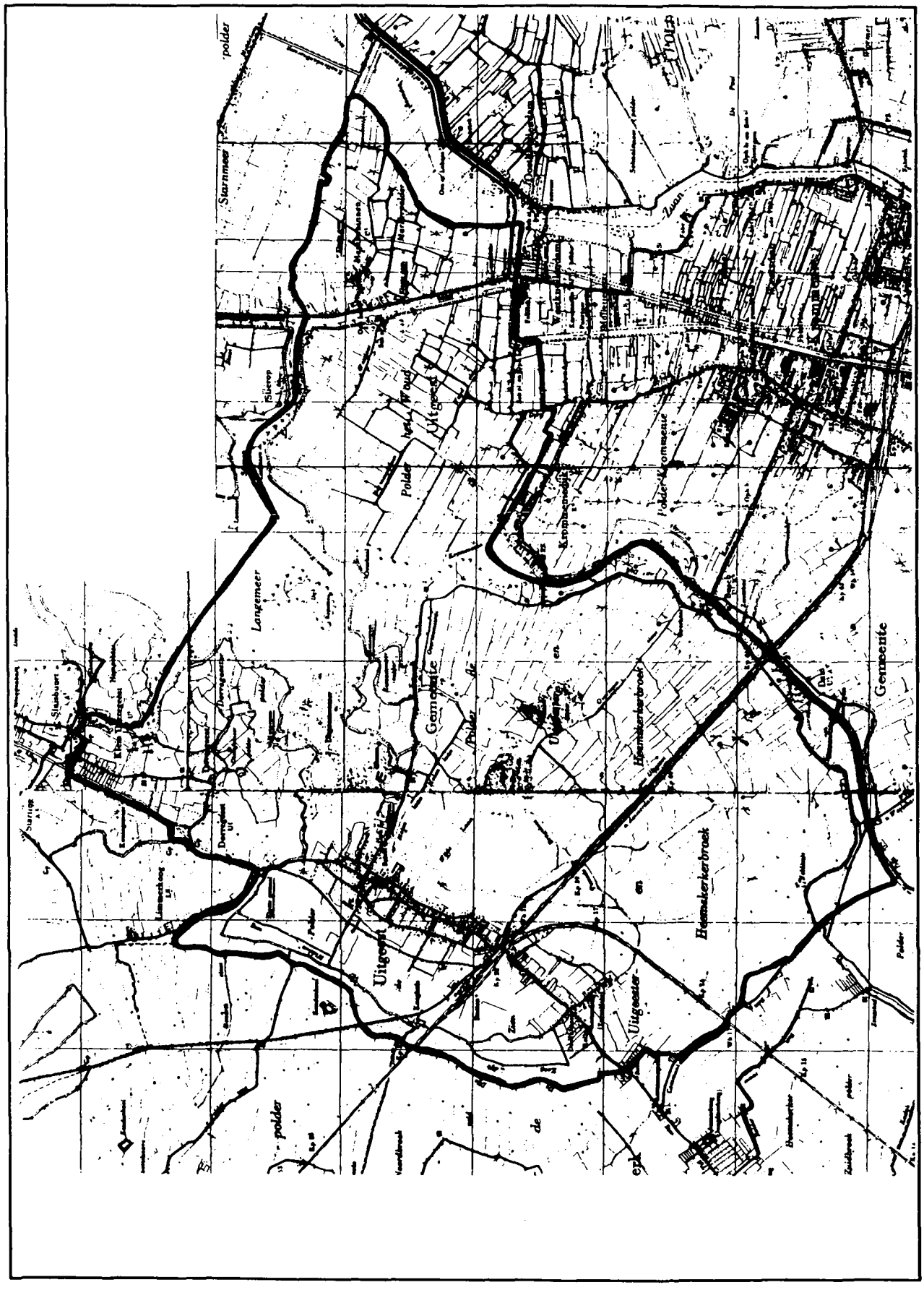

7. Gemeente Uitgeest in 1983

8. MIP-deelgebieden gemeente Uitgeest

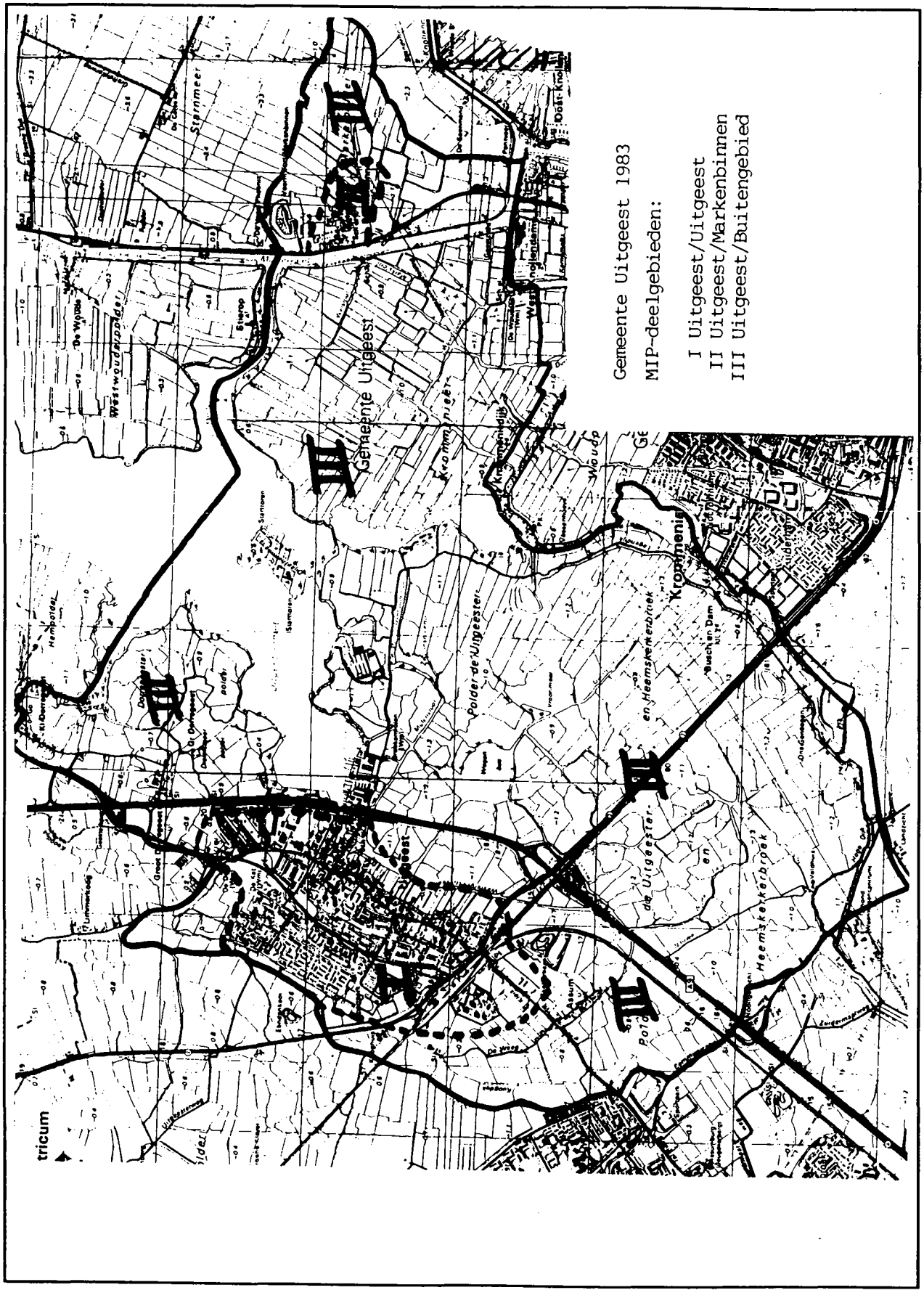

9. Landschapstypologie gemeente Uitgeest

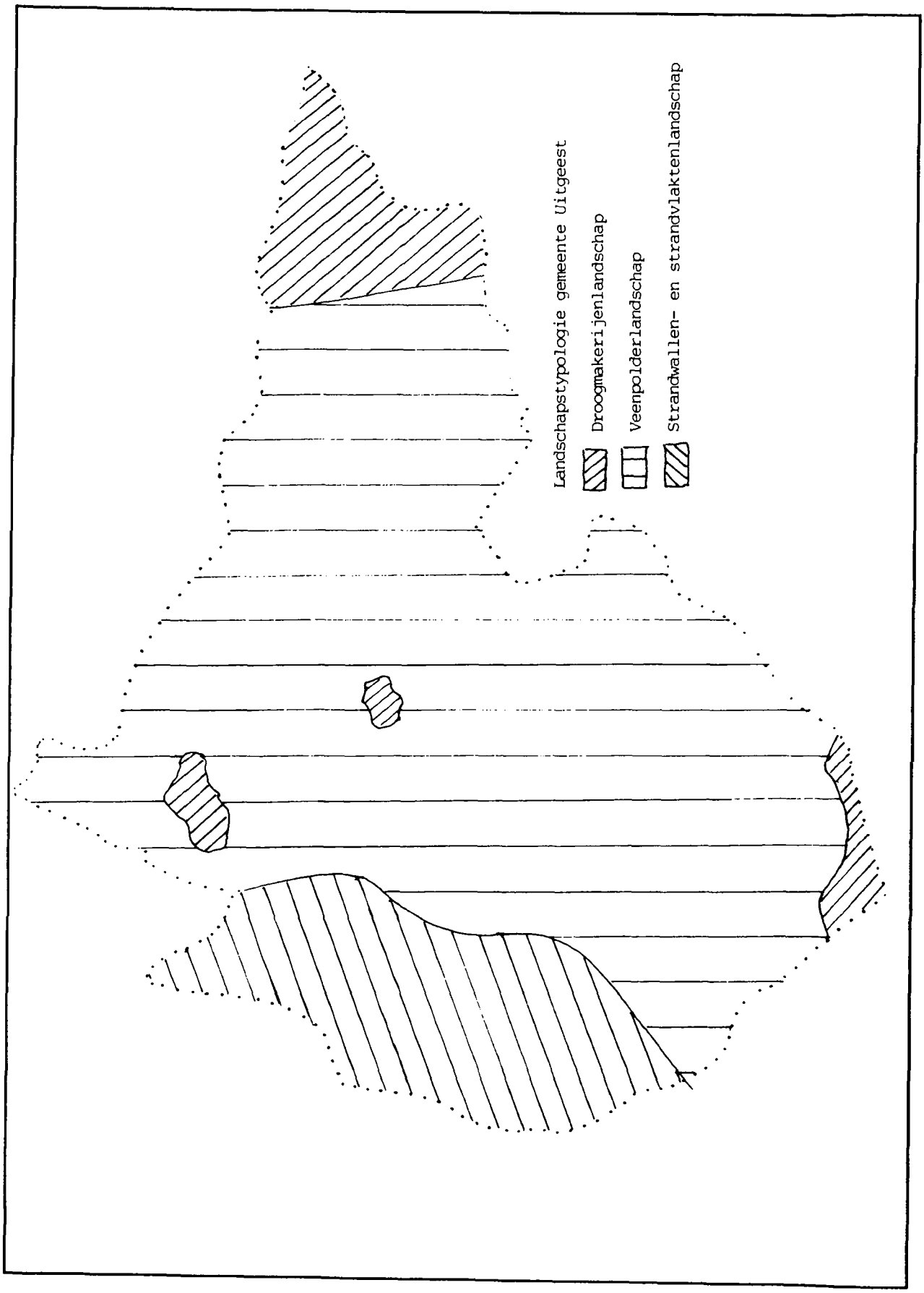

10. Bodemgesteldheid gemeente Uitgeest

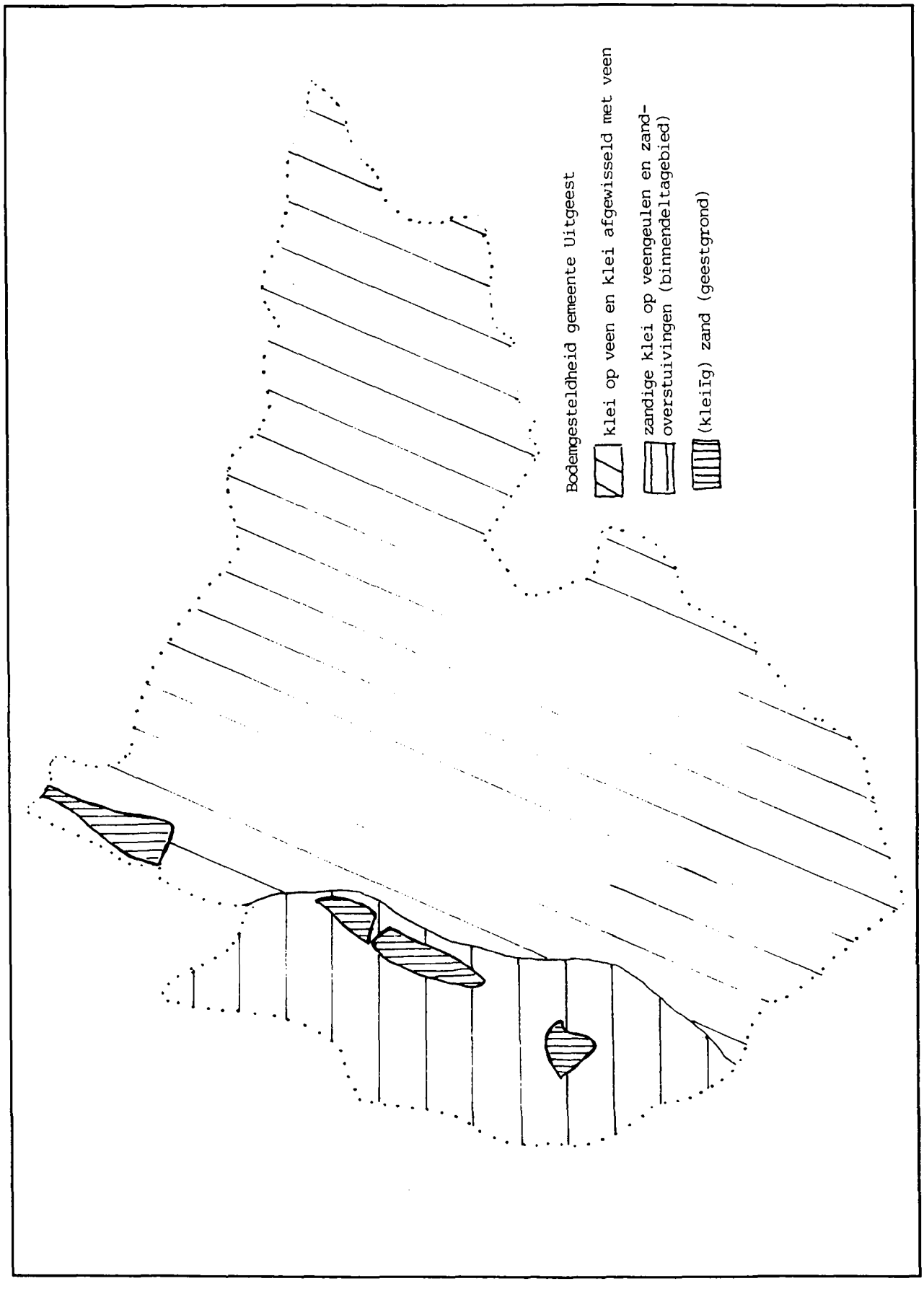

11. Wegenpatroon, spoorwegen en militaire infrastructuur gemeente Uitgeest

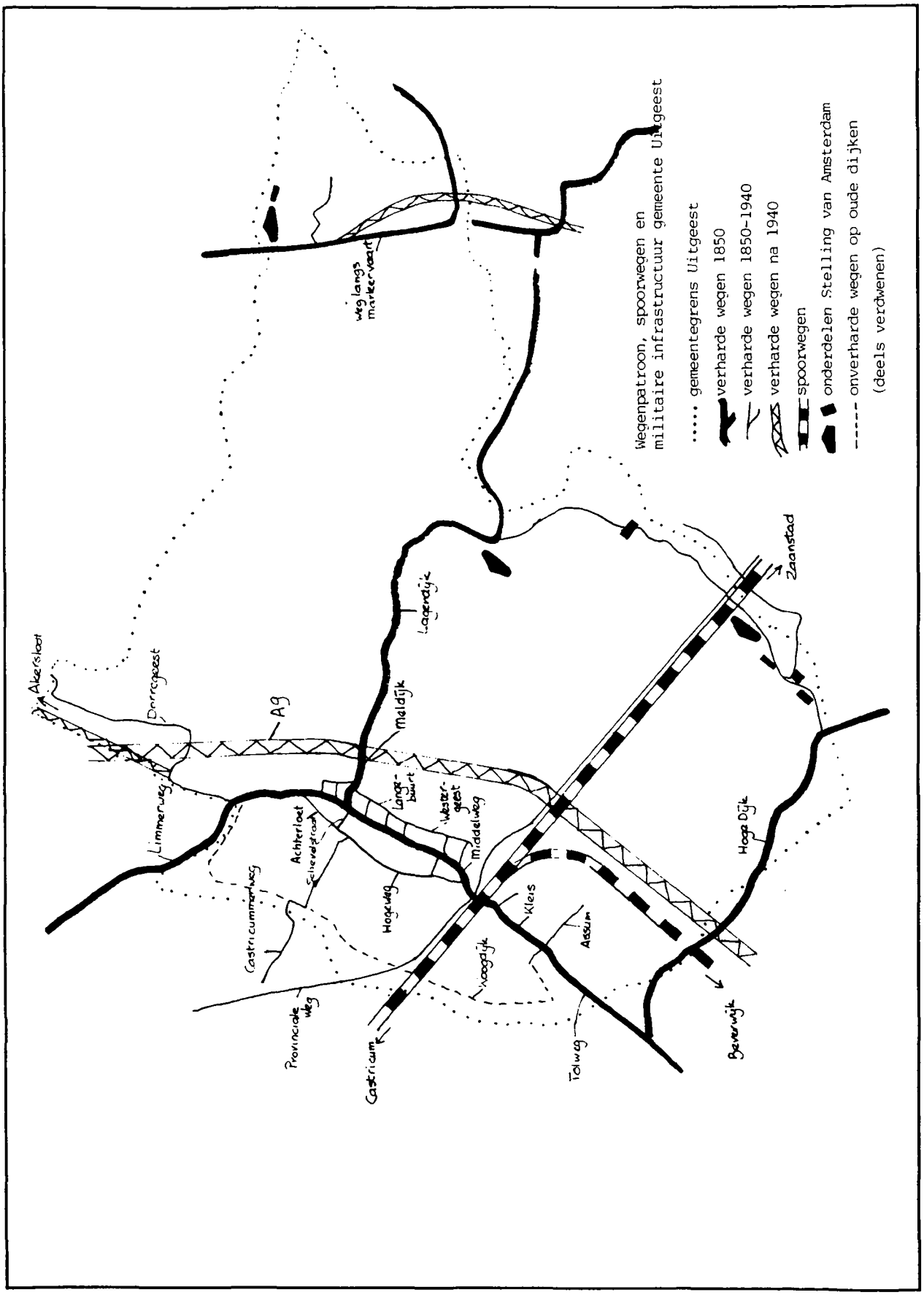

12. Waterhuishouding en dijkenpatroon gemeente Uitgeest

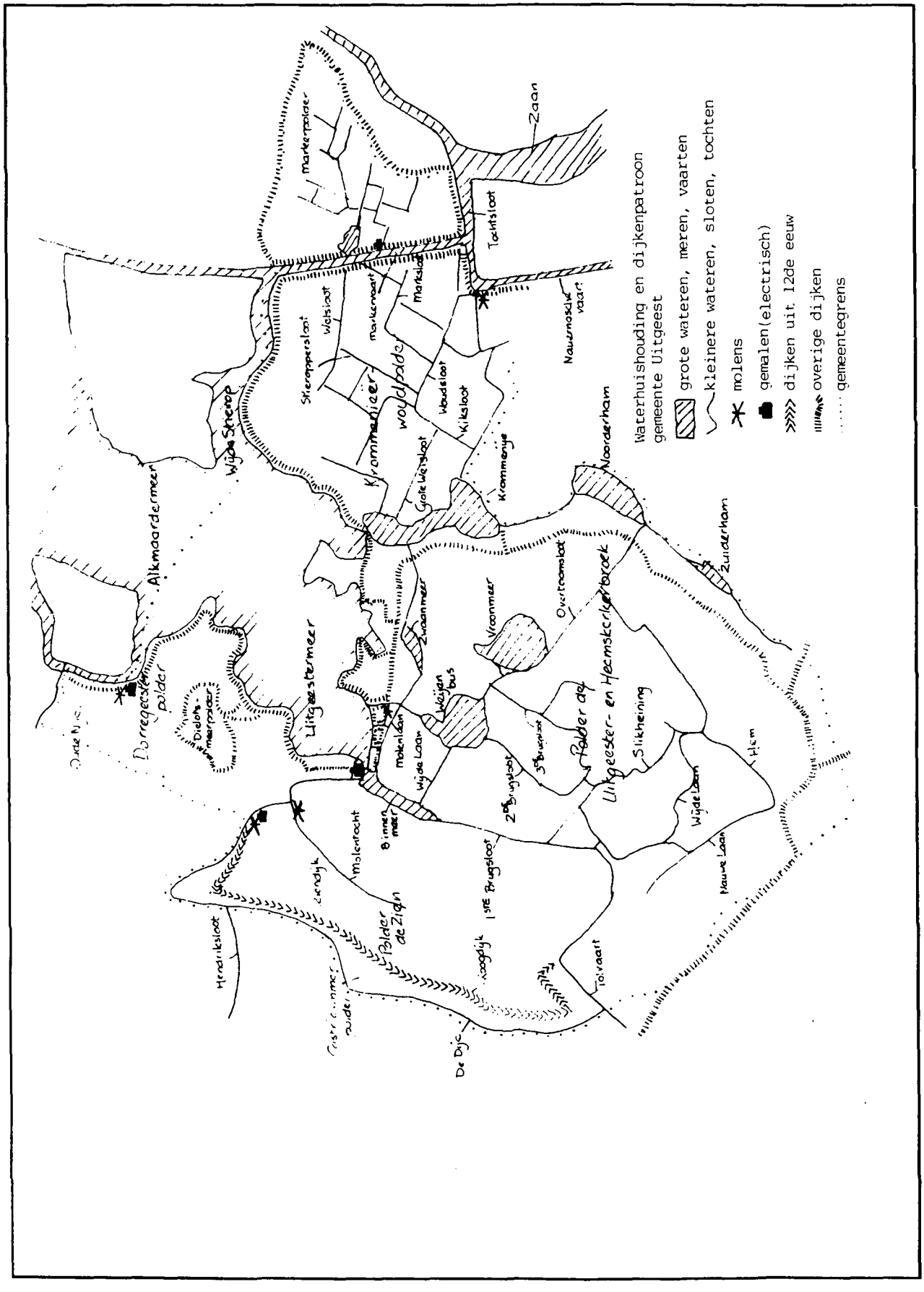

13. Bebouwing gemeente Uitgeest; dorp Uitgeest ca. 1830

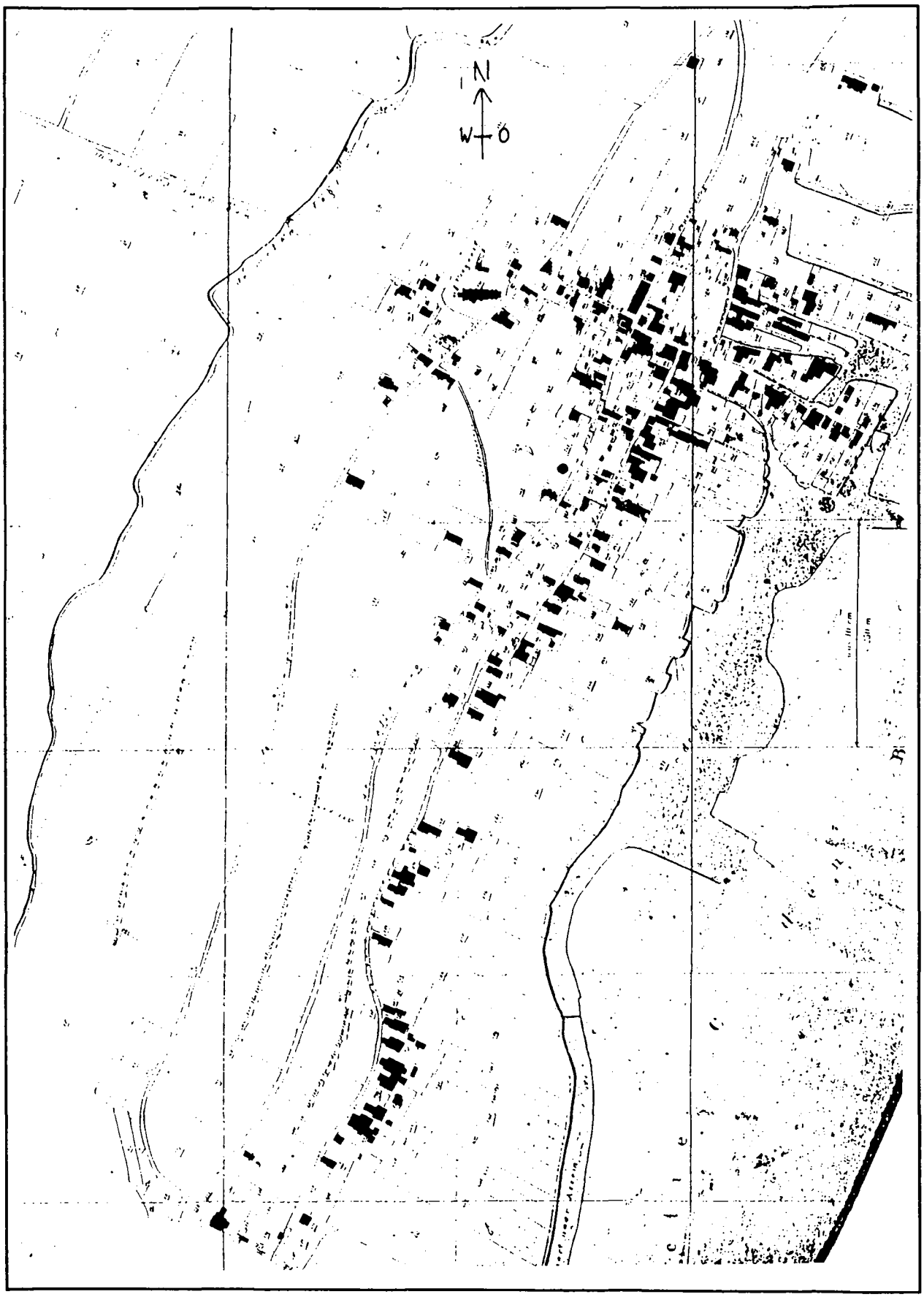

14. Bebouwingsontwikkeling gemeente Uitgeest; dorp Uitgeest 1850-1990

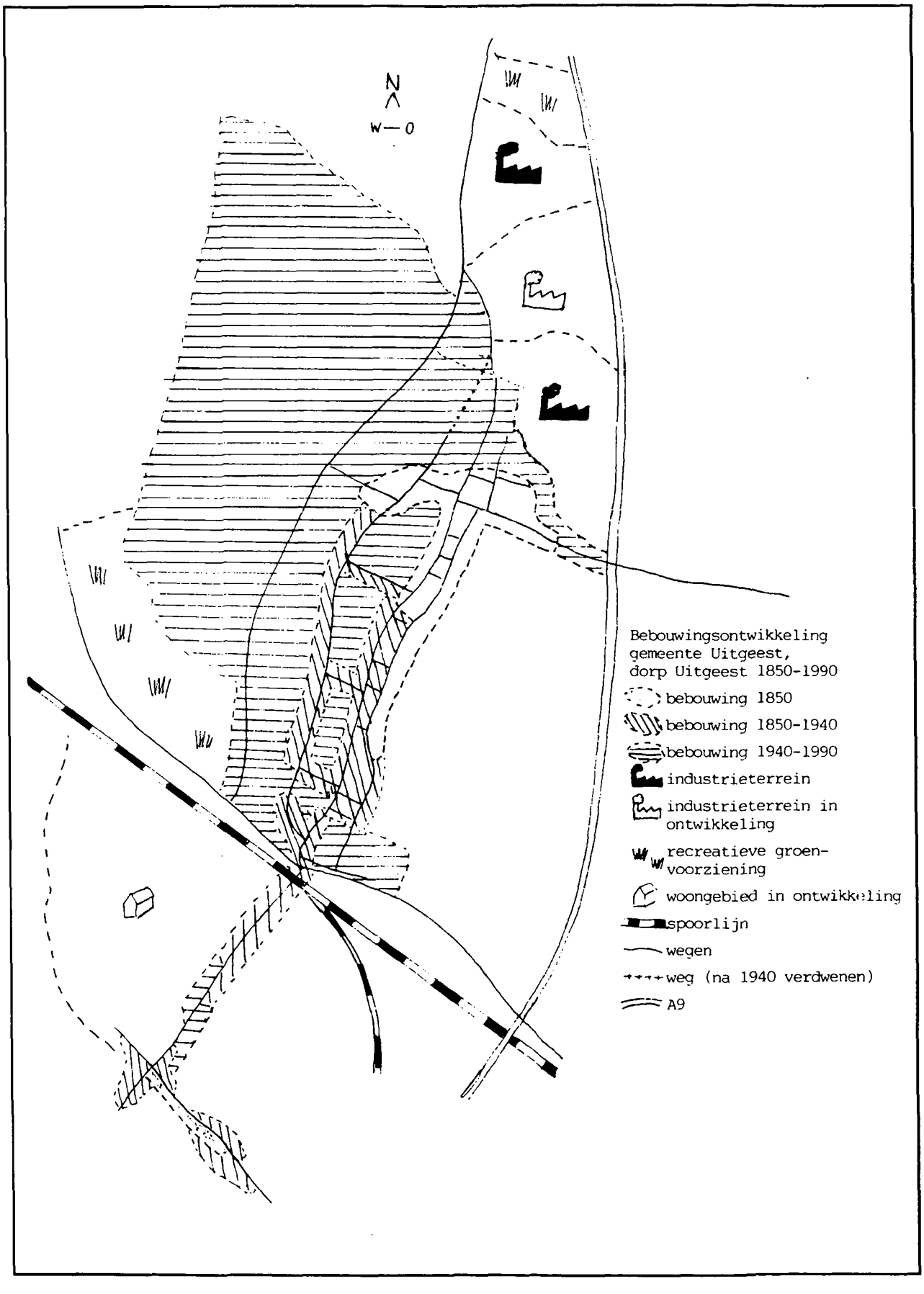

15. Komkaart dorp Uitgeest, inclusief straatnamen in 1990

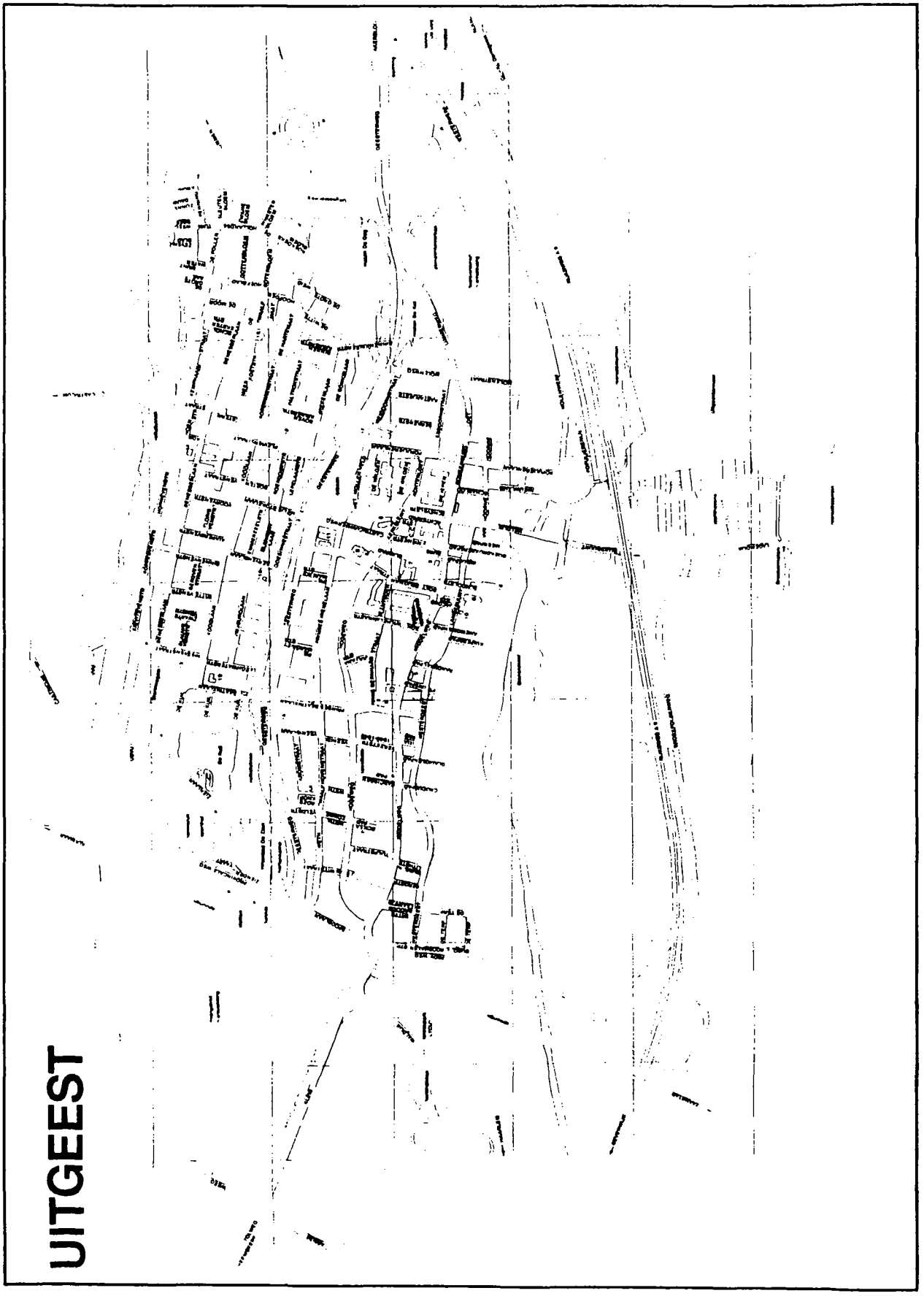

Register

Gemeente Uitgeest/Uitgeest

001	Achterloet 13	Boerderij	10311
002	Bonkenburg 2; 4	Muziekschool; Woonhuis	10312
003	Geesterweg 22	Poldermolen	10313
004	Hogeweg 2; 4	Dubbel woonhuis	10314
005	Hogeweg 8	Kantoor	10315
006	Hogeweg 10	Woonhuis	10316
007	Lagendijk	Voormalige grenspaal	10317
008	Langebuurt 35	R.K. parochiekerk	10318
009	Langebuurt 36	Woonhuis	10319
010	Langebuurt 38	Woonhuis	10320
011	Langebuurt 39	Mortuarium	10321
012	Langebuurt 45	Woonhuis	10322
013	Langebuurt 72	Woonhuis	10323
014	Limmerweg 2	Poldermolen	10324
015	Loet 2	Woonhuis	10325
016	Meldijk 14	Woning	10326
017	Meldijk 21	Woonhuis	10327
018	Meldijk 23	Fabriek	10328
019	Meldijk 38	Winkelwoonhuis	10329
020	Meldijk 54	Gemaal	10330
021	Middelweg 28	Raadhuis	10331
022	Middelweg 34	Praktijkwoning	10332
023	Middelweg 37	Woonhuis	10333
024	Middelweg 38	Praktijkwoning	10334
025	Middelweg 42; 44	Woonhuis	10335
026	Middelweg 60	Woning	10336
027	Middelweg 63	Werkplaats	10337
028	Middelweg 77; 79	Postkantoor; Woonhuis	10338
029	Middelweg 85	Woonhuis	10339
030	Middelweg 98	Woonhuis	10340
031	Middelweg 100	Woning	10341
032	Middelweg 103; 105	Dubbelwoning	10342
033	Middelweg 113	Woonhuis	10343
034	Middelweg bij 113	Magazijn en duivenhok	10344
035	Middelweg bij 132	Werkplaats	10345
036	Middelweg 174	Winkelwoonhuis	10346
037	Middelweg 217; 217A	Dubbelwoning	10347
038	Westergeest 10	Timmermanswerkplaats	10348
039	Westergeest 32	Woonhuis	10349
040	Westergeest 55	Appartementengebouw	10350
041	Westergeest 65	Woonhuis	10351

Gemeente Uitgeest/Markenbinnen

042	Dorpsstraat 10	Woonhuis	10352
043	Dorpsstraat 29	Dorpscafe	10353
044	Dorpsstraat 32	Woonhuis	10354
045	Dorpsstraat 39	Woonhuis	10355
046	Dorpsstraat 51	Schoonheidsboerderij	10356
047	Dorpsstraat 53	Boerderij	10357
048	Dorpsstraat 60	Woonhuis	10358
049	Dorpsstraat 64	Woonhuis	10359
050	Markervaart	Basculebrug	10360
051	Markervaart	Bedrijfsruimte	10361
052	Markervaart 1	Electrisch gemaal	10362

Gemeente Uitgeest/Buitengebied

053	Geesterweg 24	Woonhuis	10363
054	Lagendijk	Geen	10364
055	Lagendijk	Stal; Magazijn	10365
056	Lagendijk 11	Boerderij	10366
057	Lagendijk bij 11	Geen	10367
058	Lagendijk bij 13	Geen	10368
059	Lagendijk bij 13	Geen	10369
060	Lagendijk 17; 17A	Woonhuis	10370
061	Lagendijk bij 25	Geen	10371
062	Lagendijk	Geen	10372

Colofon

Uitgave
Provinciaal Bestuur van Noord-Holland
Dreef 3, 2012 HR Haarlem
telefoon 023 - 14 31 43

Samenstelling
J.H.M.R. van Draaijen
Afdeling Cultuur en Educatie, cluster Monumentenzorg
Dienst Welzijn, Economie en Bestuur

Vormgeving, zetwerk en drukwerk
Bureau Grafische Produktie
Centrale Bestuursdienst

Oplage
200 exemplaren

Haarlem, oktober 1993

Uitgeest